

6. *Anusiewicz J., Skawiński J.* Słownik polszczyzny potocznej. – Warszawa-Wrocław, 2000; 7. *Bąba S., Liberek J.* Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny. – Warszawa, 2002; 8. *Buttler D.* Polski dowcip językowy. – Warszawa, 2001; 9. *Dziamska-Lenart G.* Innowacje frazeologiczne w powojennej felietonistyce polskiej. – Poznań, 2004; 10. *Fabicka J.* Seks i inne przykrości. – Warszawa, 2008; 11. *Fabicka J.* Szalone życie Rudolfa. – Warszawa, 2004; 12. *Fabicka J.* Świńskim truchtem. – Warszawa, 2006; 13. *Fabicka J.* Tango ortodonto. – Warszawa, 2006; 14. *Liberek J.* Innowacje frazeologiczne w powojennej fraszce polskiej. – Poznań, 1998; 15. *Skorupka S.* Słownik frazeologiczny języka polskiego: W 2 t. – Warszawa, 1967; 16. Słownik frazeologiczny PWN / Pod red. A. Kłosińskiej. – Warszawa, 2005.

Домилівська Л.В. (Київ, Україна)

Теоретичне обґрунтування категорій ідіостилістики в сучасному мовознавстві

Стаття присвячена проблемі теоретичного осмислення категорій ідіостилістики художнього тексту. Дослідження показує взаємну обумовленість екстра- та інтралінгвальних критеріїв у формуванні мовного світу автора.

Ключові слова: ідіостиль, мовна творчість, вербалізація, екстра- й інтралінгвістичні критерії.

Статья посвящена проблеме теоретического осмысления категорий идиостилістики художественного текста. Исследование показывает взаимообусловленность экстра- и интралингвальных критериев в формировании языкового мира автора.

Ключевые слова: идиостиль, языковое творчество, вербализация, экстра- и интралингвистические критерии.

The article deals with theoretical problems of definition of individual style. This research work represents synthetic nature of extra- and intralinguistic criteria in the author's language word-model.

Key words: individual style, language poetry, verbalization, extra- and intralinguistic criteria.

Сучасний стан розвитку української ідіостилістики як одного з напрямків славистики формує пріоритетність функціонального напрямку дослідження мовотворчості – одиниці мови розглядаються як вербалізація індивідуально-авторського мислення, персоналізованої психологічної реакції на навколишній світ, художньо-естетичного моделювання свідомості. Саме цим зумовлюється специфіка аналізу мовних одиниць у художніх текстах, спрямована на визначення стилістичних функцій образно-виражальних засобів мовної структури. Лінгвістичне дослідження текстів художньої літератури акцентує увагу на науковій інтерпретації авторської мовної картини світу, особливостях функціонування мовних одиниць у процесі творення художньої образності як репрезентативного рівня ідіостилістики тексту, виявленні механізму трансформації мовних явищ у системі авторського художньо-мовного бачення світу.

Поглиблення функціонально-стилістичного підходу до дослідження ідіостилі письменника зумовило активне вивчення семантичних можливостей слова у контексті, його реалізацію в комунікативно зумовленій позиції на тлі загальномовних процесів. Теоретичні питання таких лінгвостилістичних

парадигм поетичної мови розробляються у працях В.М. Русанівського, С.Я. Ермоленко, В.В. Жайворонка, Л.А. Лисиченко, М.М. Пилинського, Ф.С. Бацевича, Н.М. Сологуб, Л.І. Шевченко, Л.О. Пустовіт, Н.Ф. Непийводи, Л.О. Ставицької, Л.Л. Шевченко, М.І. Голянич, О.І. Хом'як та ін.

Останні десятиріччя української лінгвостилістики позначені пошуком критеріїв щодо вироблення системних засад комплексного функціонально-стилістичного аналізу мови художнього твору з увагою до онтологічної сутності гуманітарного знання, що сприяє найбільш повному та об'єктивному аналізу внутрішніх інтенцій художнього твору, естетичної вартості художнього слова, природи і сутності індивідуальної мовотворчості.

Розуміння авторської індивідуальності відбувається насамперед в аспекті інтерпретації мови художніх творів та встановлення принципів лексико-семантичної їх побудови. Системність пізнання ґрунтується на усвідомленні зв'язку мови і мислення, проникненні у формування мовного світу, що поєднує загальні й індивідуальні, одиничні, особливі ознаки виразності мови.

Лінгвістичні методи дослідження мовної особистості зумовлюють визначення особливостей слововживання, образних парадигм, що формуються навколо ключових понять мовотворчості письменника, слів-символів тощо. Означені критерії дають змогу простежити особливості образного світобачення, індивідуальну мовну картину світу.

Саме літературний твір репрезентує певні стилістичні форми, особливості і тенденції авторської художньої мови та відтворює мовні структури, властиві літературним творам відповідної епохи. В.В. Виноградов зазначає, що "поетичний ідіолект" має вузьке і широке значення. У широкому значенні він включає в себе ідіостиль, тобто сукупність і мовно-виражальних засобів письменника, і мовно-образний світ. У вузькому значенні – це система "індивідуально-естетичного використання притаманних певному періоду розвитку художньої літератури засобів мовного вираження" [3, 40]. Митець слова інтерпретує світ буття, спираючись на ментально-світоглядну домінанту, що визначає погляд на світ загалом, систему цінностей, сукупність психологічних особливостей, характерних для переважної більшості представників певної нації. Відповідно, мовно-естетичні знаки національної культури сприймаються в цілісності тексту, одиниць тексту, що їх упізнає читач, відповідних реалій, ситуативного контексту, зокрема й вербального, пов'язаного з загальномовними конотаціями та з прагматичним змістом.

За такої теоретико-лінгвістичної ситуації увага до художньої персоніфікації слова та її функціональної типології в сучасних лінгвостилістичних дослідженнях є закономірною.

Можливість моделювання ідіостилістичної картини світу з урахуванням культурологічного контексту доби і подальшим встановленням спільних, типологічно представлених особливостей розвитку семантики слова є новим і перспективним напрямком не лише славістики, а й світового мовознавства загалом.

Актуальність теми зумовлена потребою з'ясування особливостей домінантних теоретичних засад ідіостилу художнього тексту. Лінгвістичний

аналіз мовотворчості митця актуалізує в мовознавстві пошукові ідеї щодо здатності мови вербалізувати художньо інтерпретований автором світ, дозволяє окреслити природу й характерні особливості мовотворчості письменника, що визначає перспективну для сучасного мовознавства проблематику.

Мета дослідження – з'ясувати синтетичність природи ідіостилю художнього тексту, проаналізувати взаємовплив мовотворчості та мислення на активні процеси в художній вербалізації світу та на динаміку розвитку семантики літературного слова.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- обґрунтувати лінгво-теоретичні засади аналізу ідіостилю письменника як особливої наукової парадигми, що дозволяє узгодити історико-культурну, психологічну, естетичну й мовну пояснювальну здатність авторської мовотворчості;

- з'ясувати синтетичність природи авторської мови художнього тексту.

Об'єктом дослідження є ідіостиль художнього тексту як авторська репрезентація мовно-культурних трансформацій онтології буття суспільства.

Предметом дослідження є взаємодія екстра- й інтралінгвальних критеріїв у формуванні індивідуального авторського стилю.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше в лінгвоукраїністиці ґрунтовно проаналізовано синтетичну природу авторського індивідуального стилю. Теоретично обґрунтовано лінгвокогнітивний підхід, який дозволяє проаналізувати категорію ідіостилю письменника як мовно-естетичний феномен, з'ясувати природу його персоніфікованого світобачення, вербалізованого в тексті.

Витоки концептуального осмислення функцій мови у зв'язку з духовною природою людини, “душею” народу, у стилістиці нового часу пов'язують із лінгвістичною теорією В.фон Гумбольдта. Зокрема, визначальними є ідеї дослідника про те, що засоби вираження мови є цілісною структурою, всі частини якої взаємопов'язані і взаємозумовлені, перегукуються із систематизованим у ХХ ст. структуральним підходом до опрацювання стилістичних явищ. З іншого боку, визначення мови як засобу мислення і розуміння, формування і вираження думки, а також втілення нею феномена “мовного світобачення”, що є посередником “між світом зовнішніх явищ і внутрішнім світом людини” та її культурними цінностями [7, 171], тобто мовною картиною світу, сприяло розвитку передусім психолінгвістичного напряму ідіостилістичних досліджень.

Суб'єктивні наміри автора, його внутрішній світ та психологічні особливості суттєво впливають на осмислення, систематизацію та естетично-творчий добір мовних елементів вираження змісту. Це зумовлює потребу дослідження психолінгвістичної основи процесу творчості. Ще в ХІХ ст. Г.Г. Шпет зазначав, що теорії про зв'язок слова як знака з тим, що воно означає, засновані на психологічних поясненнях – асоціаціях, зв'язку причини і дії, засобу і мети, загальної домовленості, тому враження від слова залежить не від його специфічних особливостей, а від способів і засобів експресивного вираження відчуттів і почуттів. Визнаючи слово наймогутнішою зброєю

психологічного впливу, вчений акцентує увагу на тому, що слово складається не тільки з індивідуальних, властивих особисто автору уявлень, а й з історичних, соціальних, культурних. Цим мотивується важливість вивчення не тільки змісту слова в художньому творі, але і його відтінків, оскільки мовний факт, окрім лексичного значення, може мати змістові чи емоційні нашарування, в яких відбивається індивідуальне розуміння і ставлення до явищ об'єктивної дійсності, сукупність яких надає слову особливої виразності.

Висвітлення проблеми слова Г.Г. Шпетом на естетико-герменевтичному рівні полягає у врахуванні естетичної концепції, вкоріненої в основі людського досвіду. Ця думка залишається актуальною і сьогодні. Із названих позицій процес смислотворення підпорядковується “не тільки іманентним законам словесно-логічної цілості, але й законам культурного смислу, через які зреалізовується: „ Це є не тільки ... творчість форм, але одночасно істинна творчість самого живого слова як репрезентанта культури ... витоку і можливості будь-якого спілкування і розуміння” [16, 128-129]. Така інтерпретація творчої діяльності збігається з розумінням В. фон Гумбольдта в позиції останнього щодо мови, яка “є немов зовнішнє явлення духу народів – їхня мова є їхній дух, їхній дух є їхня мова” [16, 13]. У цьому аспекті, – зазначає Г.Г. Шпет, – “поетичний твір є культурно-соціальний об'єкт – не гола біологічна особина чи психофізичний індивід, але соціальний феномен, фокус зосередження соціокультурних впливів, конденсатор соціальної і культурної енергії”.

Слово, його “енергійна сутність”, за логікою аналізу, виявлена у “внутрішній формі”, яку Г.Г. Шпет називає “поетичною формою слова” на протизвагу “логічним” формам мови соціального спілкування. “Усі відношення, що конститууються між зовнішніми формами сполучення і смислом слова в його “природній” онтологічній конституції, – на його думку, – розташовуються як область внутрішніх форм” [17, 439].

О.О. Потебня вперше висунув ідею про системність тексту художнього твору, в якості основного системотворчого елемента дослідник виділяє слово. Як відомо, центральним для лінгвіста є вчення про “внутрішню” і “зовнішню” форми слова. Специфічне отождоження мови та мистецтва, слова та поезії, визначення їх як діяльності на рівні суміжності і кореляції є основою естетико-лінгвістичного вчення О.О. Потебні, спрямованого на розуміння буття слова, в якому віддзеркалюється життя народу, його історія та культурні надбання. Аргументація ролі мови полягає в осмисленні світу людиною, його пізнанні завдяки слову. Отже, думка і мова – невіддільні, тому повинні мислитися як єдине ціле, зважаючи на особливу роль мови та поетичного слова в історичному розвитку. Важливо, що думка втілюється за допомогою мови, зумовлюючи синтез світогляду і творчості. Дослідницькі акценти О.О. Потебні – у спробі пов'язати “енергійність” мови як слова і поетичного твору з феноменом розуміння, що перегукується з герменевтичними положеннями. За словами науковця, “в дійсності мова розвивається тільки в суспільстві, а тому життя слова полягає в його розумінні. У процесі розуміння ті ж самі основні риси слова, що й у мовленні: мовлення і розуміння є лише різними сторонами

одного й того ж явища” [10, 225-226]. Розуміння, за О.О. Потебнею, – це передача думок одного індивіда іншому, а процес творення значень – наслідок пробудження думки, “кожен випадок розуміння художнього образу є випадком відтворення цього образу і створення значення”.

У сучасній лінгвостилістичній теорії широкого розгортання набула вихідна позиція О.О. Потебні: “У поетичному, а отже, взагалі в художньому творі, є ті ж самі стихії, що і в слові: зміст, відповідність чуттєвому образу або розвиненому з нього поняттю; внутрішня форма, образ якої вказує на цей зміст, що відповідає зображенню (яке також має значення тільки як символ, натяк на певну сукупність чуттєвих сприйнятів або понять) і, нарешті, зовнішня форма, що в ній об’єктивується художній образ” [11, 128]. Слово утворює розуміння і “в цьому відношенні незамінне ніякими іншими засобами” [12, 127]. Воно синтезує конкретність та загальність людського досвіду, його “чуттєвість” та “інтелігібельність”, об’єктивні та суб’єктивні аспекти людського буття. За твердженням О.О. Потебні, це зумовлено найбільш важливою особливістю слова, що народжується разом із розумінням у так званій внутрішній формі [12, 127].

Слово концентрує чуттєві враження, образи, перетворюючи їх у відповідні зображення, з’ясування сутності яких відбувається у свідомості особливим чином – завдяки внутрішній формі, за допомогою якої “випадкові і мінливі сполучення, що складають образ, замінюються постійним зображенням... Людина вперше приходить до усвідомлення буття темного зерна предмета” [12, 139]. Осмислення дійсності відбувається на рівні внутрішньої форми слова паралельно з розумінням. Саме тому “чуття не тільки супроводжується думкою, але й залежить від неї” [11, 43].

Структурі слова (і це постає як вихідна аксіома аналізу) відповідає не звичайне називання певного змісту чи явища оточуючої дійсності, а концентрація народної пам’яті, культурне буття одномовного соціуму. Саме внутрішня форма знаково оформлює та встановлює певне значення слова, пов’язуючи “зовнішню форму” і “значення” в структурі слова.

Дослідження психологічної основи процесу творчості як лінгвістичного оформлення художньої свідомості полягає в аналізі тих екстралінгвальних факторів, що спрямовують пошук автора до створення естетично значущих творів. Виникає потреба досліджувати внутрішню мотивацію і художню структуру прийомів митця, що залежать від перетворення об’єктів індивідуальної свідомості у творчо інтерпретовані, вербалізовані психолінгвістичні моделі.

Основоположник герменевтики Ф. Шлейермахер осмислив ідею мистецтва розуміти чужу індивідуальність, де предметом аналізу є аспект вираження, а не змісту, бо саме вираження – втілення індивідуальності. Закономірним у такому дискурсі є розглянуте висловлювання, що представляє текст як продукт “вільної творчості”, нівелюючи його пізнавальний зміст, тобто орієнтуючи на розуміння лише мовних явищ. Інтерпретатор має право звернутися до текстів незалежно від їх “зазіхання на істину” як чисто виражальних феноменів.

Завдання герменевтики Ф. Шлейермахер вбачав у психологічному тлумаченні, що ґрунтується на вгадуванні семантики слова на основі вивчення

значень, притаманних автору тексту, стилю його викладу та індивідуальних особливостей, тобто осягненні стилістичної єдності твору через окремі виражальні засоби, що дозволяють зрозуміти духовну індивідуальність автора. У такому трактуванні герменевтика постає як “мистецтво розуміння не стільки предметно-змістових мисленнєвих утворень, скільки мислячих індивідуальностей”. Відновлення внутрішнього світу письменника сприяє розумінню справжнього значення художнього твору. Актуальність такого наукового підходу не зменшилася і в наш час: інтерпретаційні можливості герменевтичного кола визначають численні лінгвостилістичні розвідки.

Ідеї В. фон Гумбольдта про мову як особливу “енергію”, “особливе світобачення” привернули увагу таких провідних представників герменевтики як М. Хайдеггер та Г.-Г. Гадамер, які приймали ці ідеї за вихідні в дослідженнях про мову та її онтологічну роль. Для В. фон Гумбольдта – творця особливої концепції мови, у якій розуміння на першому плані, абсолютного значення набуває теза про мову, що володіє свого роду самостійним буттям по відношенню до окремої людини: людина належить до певного мовного оточення і мова, з якою виростає людина, визначає її зв’язок зі світом і ставлення до нього. Правильне розуміння мовної природи герменевтичного досвіду полягає, таким чином, у дослідженні зв’язку, що існує між мовою і світом. Саме ця позиція і визначила напрямок герменевтичного пошуку.

Спеціальну частину філософського вчення М. Хайдеггера становить концепція мови і мислення. Провідним є питання їх складного перетинання та взаємопроникності, в результаті і завдяки чому існує мова, наділена думкою. Осмислене вживання мови означає свідоме використання лексичних засобів, збагачених суб’єктивними чинниками мовотворчого процесу. У філософії М. Хайдеггера мова є способом “існування індивідуального самопізнання”, “сутнісною властивістю людської природи”, що відкриває “істину буття”, живе у творах мистецтва, і є об’єктом та суттю герменевтичного аналізу.

У герменевтичній моделі наукового пізнання Г.-Г. Гадамера найбільш ґрунтовно, на наш погляд, висвітлено методологію герменевтичного аналізу тексту. “Спосіб буття твору – мова, що відображає певне ставлення до світу” [6, 535]. Нею виражається зміст, вона не тільки мистецтво, історія, але і буття. Герменевтичний підхід починається з усвідомлення того, що “мова неминуче відсилає за межі самої себе, вказуючи на мовну форму вираження”. Іншими словами, мовна форма вираження не просто не точна, а якою б вдалою не була, ніколи не відповідає тим думкам, що зумовлені нею: “У структурній єдності літературного твору безпосередню участь беруть значення слів і зміст всього висловлювання, що ними фокусується” [5, 137]. Тому однією з умов герменевтики є “зосередження на глибоко внутрішньому процесі мовлення” (у цьому разі – художнього) і “освоєння світу мовних знаків” [5, 60].

Поняття “ідіостиль автора” пов’язане з утіленням у текстах авторського світосприйняття, і герменевтичний критерій є в цьому разі продуктивною моделлю аналізу, що несе в собі риси свого творця. Способом репрезентації авторської картини світу є тексти, тому видається логічним на основі текстової даності – лексичної структури тексту – досліджувати особливості мовної

особистості автора у всій багатоаспектності її відображення – естетичній, емоційній, інтелектуальній, духовній.

Відношення між мовним вираженням і позамовною реальністю є одним із визначальних при осягненні смислу і значень текстових одиниць. Інтерпретація в такій дослідницькій мотивації завжди є спробою відтворення певного духовного досвіду. Логічною з цього погляду є зверненість до основоположних теоретичних принципів ідіостилістичного трактування художнього тексту, зокрема контекстуальної інтерпретації, герменевтичного кола, а також аналізу мети і задуму автора, що актуалізують лінгвостилістичне дослідження об'єктивно-психологічним складником і враховують історичні й соціальні умови „життя” текстів.

Отже, можемо зазначити, що численність дослідницьких підходів і наукової аргументації, які стосуються категорій ідіостилістики тексту, дозволяє зробити висновок про актуальність проблематики, її важливість для осягнення специфіки художньої вербалізації світу та впливу її на динаміку розвитку семантики літературного слова.

Мова художнього тексту – особлива знакова семантично-неоднорідна система, що відтворює особливі відношення між трьома основними величинами – світом дійсності, світом понять та світом значень. Заглиблення в мовно-естетичну природу тексту передбачає розкриття його смислової і світоглядної системності та механізмів авторського моделювання світу. Це зумовлює певний синкретизм аналізу: не тільки мовне спостереження і лінгвістична мотивація обмежені з'ясуванням можливостей функціонування лексико-граматичних моделей у тексті, тому що вони позбавлені можливості відтворити реальну картину зв'язку між просторовими елементами та суб'єктивно-ціннісними зусиллями автора, але й увага до екстралінгвістичного, репрезентативного пояснення мовної картини світу письменника. Специфіка ідіостилістичного аналізу мовної картини світу полягає в розкритті особливостей контекстуальної семантики слова і закономірностей стилістичного забарвлення мовних одиниць, що виявляються на рівні синтезу зображальних потенцій літературної мови, специфіки авторського бачення світу та „енергії” словесного образу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Виноградов В.В.* История русских лингвистических учений. – М.: Высшая школа, 1978. – 367 с.;
2. *Виноградов В.В.* К построению поэтического языка. Поэтика. – Вып. 3 – Л., 1923. – 198 с.;
3. *Виноградов В.В.* Наука о языке художественной литературы и ее задачи. – М.: Изд-во АН СССР, 1958. – 51 с.;
4. *Виноградов В.В.* Язык художественных произведений // Вопросы языкознания. – 1954. – №5. – С. 3-26;
5. *Гадамер Г.-Г.* Актуальность прекрасного: Пер. с нем. – М.: Искусство, 1991. – 367 с.;
6. *Гадамер Х.-Г.* Истина и метод. Основы философской герменевтики: Пер. с нем. – М.: Прогресс, 1988. – 704 с.;
7. *Гумбольдт В. фон.* Избранные труды по языкознанию / Пер. с нем. под ред. и с предисл. Г.В. Рамшвили. – М.: Прогресс, 1984. – 397 с.;
8. *Ермоленко С.С.* Проблемы изучения экспрессивных единиц языка // Современное зарубежное языкознание: Вопросы теории и методологии. – Киев: Наукова думка, 1983. – С. 140-158;
9. *Ермоленко С.* Нариси з української словесності. (стилістика та культура мови) / Інститут української мови НАН України, Український науково-

виробничий центр “Рідна мова”. – К.: Довіра, 1999. – 431 с.; 10. *Потебня А.А.* Эстетика и поэтика. – М.: Искусство, 1976. – 614 с.; 11. *Потебня А.А.* Мысль и язык. – К.: СИНТО, 1993. – 191 с. 12. *Потебня А.А.* Слово и миф. – М.: Правда, 1989. – 282 с.; 13. *Степанов Ю.С.* Константы. Словарь русской культуры: Опыт исследования. – М.: Языки русской культуры, 1997. – 824 с.; 14. Хайдеггер М. Бытие и время / Работы и размышления разных лет / Пер. с нем. – М.: Гнозис, 1993 – 452 с.; 15. *Шевченко Л.І.* Інтелектуальна еволюція української літературної мови: теорія аналізу. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2001.– 478 с.; 16. *Шпет Г.* Внутренняя форма слова. Этюды и вариации на темы Гумбольдта. – М. (б/в), 1927. – 219 с.; 17. *Шпет Г.Г.* Сочинения. – М.: Правда, 1989. – 608 с.

Дубова Л. О. (Київ, Україна)

Птахи з чоловічою символікою в мовній картині світу болгар (на прикладі орла та сокола)

У статті досліджуються переносні й оцінювальні значення лексем орел і сокіл, стійкі порівняння, фразеологізми й паремії з компонентом-назвою птаха, які відображають образне сприйняття світу болгарами. Залучення до аналізу лінгвістичного й міфологічного матеріалу дозволило встановити риси, котрі приписуються болгарським етносом цим птахам, а також розкрити національно-культурну специфіку досліджуваних лексем.

Ключові слова: орнітонім, переносне значення, оцінювальне значення, мовний стереотип.

В статье исследуются переносные и оценочные значения лексем орел и сокол, устойчивые сравнения, фразеологизмы и паремии с компонентом-названием птицы, которые отражают образное восприятие мира болгарами. Привлечение лингвистического и мифологического материала к анализу позволило установить черты, приписываемые болгарским этносом этим птицам, а также обнаружить национально-культурную специфику исследуемых лексем.

Ключевые слова: орнитоним, переносное значение, оценочное значение, языковой стереотип.

The article treats figurative and words' evaluative meanings of the lexemes орел and сокол, stable comparisons, phraseological units and paremic utterances containing the names of birds reflected the figurative world perception of Bulgarians. Bringing linguistic and mythological material to the analysis allowed to discover the features ascribed to these birds by Bulgarian ethnos, to disclose ethno-cultural specificity of the analysed lexemes.

Key words: ornithonym, figurative meaning, words' evaluative meaning, language mental stereotype.

Опозиція чоловіче-жіноче в групі птахів є однією з найпоширеніших після поділу їх на чистих і нечистих (або «добрих» та хижих) [6, 527]. Так, кожному птаху приписується характеристика певної статі, відповідно до граматичних ознак роду орнітоніма та міфологічних уявлень про птаха. Наприклад, до жіночої статі відносять ластівку, курку, зозулю, сороку та ін., а до чоловічої – орла, сокола, голуба, ворона, яструба й ін.

Найбільш яскраво чоловіча символіка проявляється в таких птахів, як